

Ετήσια Έκθεση Ομάδας Δράσης κατά της Ενδοσχολικής Βίας

Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης

Α. Συγκρότηση της Ομάδας Δράσης. 1^η Ολομέλεια.

Η τετραμελής Ομάδα Δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού στη Δ.Δ.Ε. Κοζάνης συστάθηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 1938/15-3-2024 Απόφαση της Αναπληρώτριας Περιφερειακής Διευθύντριας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας και όπως τροποποιήθηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 4761/11-6-2024 Απόφαση της Αναπληρώτριας Περιφερειακής Διευθύντριας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας.

Για την καλή λειτουργία της Ομάδας Δράσης έγινε **σύγκληση της ολομέλειας** από την Πρόεδρο της Ομάδας και Διευθύντρια της Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης, κα Βασιλική Βόντσα, την Τρίτη, 23 Απριλίου 2024 και ώρα 10:00 στο γραφείο της Διευθύντριας και προσκλήθηκαν σε αυτή τα Βασικά και τα Αναπληρωματικά μέλη της Ομάδας.

Στη συζήτηση της ολομέλειας η Πρόεδρος προέβη στην εννοιολόγηση των βασικών όρων που αφορούν την Ενδοσχολική Βία, όπως τα είδη, τους ορισμούς κ.τ.λ. Χρησιμοποιήθηκαν μελέτες περίπτωσης, ώστε να κατανοηθεί σε βάθος το φαινόμενο και οι εκφάνσεις του. Στο σημείο αυτό ο κ. Τσιάγιας Αστέριος, Κοινωνικός Λειτουργός του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Κοζάνης και η κα Φουρκιώτη Άννα, Ψυχολόγος του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Κοζάνης, επεσήμαναν την υπερβολική χρήση και κατάχρηση του όρου στη σχολική ζωή. Συχνά διενέξεις και συγκρούσεις μαθητών και μαθητριών με διαφορετικά χαρακτηριστικά, αιτιολογία, διάρκεια και βαρύτητα χαρακτηρίζονται ως Ενδοσχολική Βία. Συνεπώς, επισημάνθηκε η αναγκαιότητα ενδεδειγμένης ενημέρωσης της σχολικής κοινότητας για τις θεωρητικές αρχές που αφορούν στους όρους της Ενδοσχολικής Βίας. Στη συνέχεια, ακολούθησε η είσοδος στην πλατφόρμα με τους κωδικούς της προέδρου και η εφαρμογή κάποιων δειγματικών ενεργειών και καταγραφών για την κατανόηση της λειτουργίας της, των όρων πρόσβασης και των τρόπων ψηφιακής αλληλεπίδρασης με τις σχολικές μονάδες. Επιπλέον, τα μέλη της Ομάδας έθεσαν το ζήτημα του τρόπου λειτουργίας

της Ομάδας Δράσης στην περίπτωση που προκύψει διαφοροποιημένη ερμηνεία κάποιου περιστατικού και κατ' επέκταση προταθεί μια διαφορετική διαχείριση από τα μέλη. Θεωρήθηκε σημαντική η διατύπωση των διαφορετικών απόψεων σε συνάντηση της ολομέλειας της Ομάδας Δράσης και η σύνθεση ενός πολυεπίπεδου ενιαίου σχεδίου αντιμετώπισης κάθε περιστατικού. Για τον λόγο αυτό συμφωνήθηκε να συγκαλείται η τετραμελής ομάδα για τη συλλογική διαχείριση των όποιων περιστατικών και την ενιαία αντιμετώπισή τους.

Η ολομέλεια έκλεισε τη συνάντησή της με την πρόταση της Προέδρου να οργανωθεί την επόμενη σχολική χρονιά στοχευμένη επιμόρφωση για τους Διευθυντές και τους Συμβούλους Σχολικής Ζωής.

B. Περιστατικά Ενδοσχολικής Βίας στις σχολικές μονάδες της Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης

Στις σχολικές μονάδες της αρμοδιότητάς μας **δεν επισημάνθηκαν περιστατικά** που θα μπορούσαν να ενταχθούν στο εννοιολογικό πεδίο του σχολικού εκφοβισμού, δηλαδή της συστηματικής ή σκόπιμης ή επαναλαμβανόμενης απειλής και προσβολής της προσωπικότητας, της σωματικής ακεραιότητας ή της ψυχικής ισορροπίας των μαθητών/-τριών ή εν γένει της οποιαδήποτε μορφής βίαιης ή απαξιοτικής συμπεριφοράς ή ενθάρρυνσης σε διάπραξη βίαιων εκδηλώσεων που διαταράσσουν τη σχολική γαλήνη και πλήττουν το κύρος της εκπαιδευτικής κοινότητας πόσο μάλλον του εκφοβισμού ή της εκδήλωσης ρατσιστικών συμπεριφορών ικανών να διαταράξουν την ψυχική ισορροπία και να πλήξουν μαθητές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Μεμονωμένα **περιστατικά ήσσονος σημασίας** ως προς τη συχνότητα ή την έντασή τους αντιμετωπίστηκαν σε επίπεδο σχολικής μονάδας με τη συνδρομή του/της Διευθυντή/-ντριας και των αρμόδιων Συμβούλων Σχολικής Ζωής. Οι Σύμβουλοι Παιδαγωγικής Ευθύνης των σχολικών μονάδων ανέφεραν περιστασιακά κάποια ήσσονος σημασίας συμβάντα, τα οποία επιλύθηκαν άμεσα και αποτελεσματικά με συγκεκριμένους, πρακτικούς χειρισμούς εκ μέρους της Διεύθυνσης κάθε σχολείου, μετά από διεξοδική συζήτηση που είχαμε με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Γ. Επιμορφωτικό διήμερο του ΙΕΠ

Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της τετραμελούς Ομάδας Δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού παρακολούθησαν εξ αποστάσεως επιμόρφωση για την πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού (E.B.I.E), που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Η επιμορφωτική δράση, η οποία αφορούσε την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 8 Ιουλίου και την Τρίτη 9 Ιουλίου 2024 και διήρκεσε δέκα (ώρες) για τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη και επιπλέον τέσσερις (4) ώρες για τη Σύμβουλο Εκπαίδευσης που συμμετέχει στην ομάδα. Οι θεματικές ενότητες της επιμόρφωσης ήταν οι εξής: 1. Εισαγωγή-Αειφόρο σχολείο και αντιμετώπιση E.B.I.E. 2. Τα πρωτόκολλα της ειδικής ψηφιακής εφαρμογής-Η διαχείριση των περιστατικών. 3. Ερευνητικά δεδομένα για την E.B.I.E.-Παράγοντες κινδύνου και προστατευτικοί παράγοντες. 4. Οι παράγοντες της Ολιστικής Προσέγγισης Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού. Προκλήσεις της Σχολικής Μονάδας. 5. Αξιολόγηση και βελτίωση του σχολικού κλίματος 6. Στρατηγικές για την προώθηση συνεργασίας σχολείου-οικογένειας. 7. Υποστηρικτικά δίκτυα και υπηρεσίες που λειτουργούν στην κοινότητα. 8. Δομικά και Ποιοτικά χαρακτηριστικά Σχεδίου Δράσης-Ο κύκλος της έρευνας-δράσης 9. Κατάρτιση σχεδίων δράσης (μόνο για ΣΕ).

Δ. Αποτίμηση των δυνατοτήτων της ψηφιακής πλατφόρμας και προτάσεις βελτίωσης

Η ψηφιακή πλατφόρμα που έχει δημιουργηθεί από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.) «Διόφαντος» για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού φαίνεται να είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για τους μαθητές, τους γονείς και όσους έχουν την επιμέλεια μαθητών/-τριών. Αποτελεί μια ασφαλή και εύχρηστη μέθοδο για την υποβολή αναφορών, επώνυμων ή ανώνυμων, σχετικά με περιστατικά βίας και εκφοβισμού.

Ως προς τη λειτουργία της ψηφιακής εφαρμογής μπορούν να επισημανθούν τα εξής πλεονεκτήματα:

- **Ασφάλεια και ανωνυμία:** η δυνατότητα υποβολής ανώνυμων αναφορών από τους μαθητές εξασφαλίζει ότι μπορούν να αναφέρουν περιστατικά χωρίς φόβο αντιποίνων.
- **Ευκολία χρήσης:** η πλατφόρμα είναι προσβάσιμη μέσω ατομικών κωδικών, διευκολύνοντας την ασφαλή πρόσβαση σε μαθητές και γονείς.
- **Διαθεσιμότητα:** οι αναφορές μπορούν να γίνουν οποιαδήποτε στιγμή, χωρίς την ανάγκη άμεσης παρουσίας ή εμπλοκής των εκπαιδευτικών και του σχολικού προσωπικού.
- **Επιμόρφωση και ενημέρωση:** οι επιμορφωτικές ημερίδες και τα σεμινάρια διευκολύνουν την εξοικείωση των χρηστών με την πλατφόρμα και ενισχύουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με το σχολικό εκφοβισμό.
- **Προσβασιμότητα:** η προσβασιμότητα από άτομα με αναπηρία εξασφαλίζει ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν την πλατφόρμα.

Όσον αφορά ζητήματα τα οποία ενδεχομένως δημιουργήσουν μελλοντικά προβλήματα ως προς τη λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας για τις επώνυμες και ανώνυμες καταγγελίες θα μπορούσαν να επισημανθούν τα εξής:

- **Υποχρεωτικότητα επώνυμης αναφοράς από τους γονείς:** οι γονείς μπορούν να υποβάλουν μόνο επώνυμες αναφορές, κάτι που μπορεί να τους αποτρέψει από την αναφορά περιστατικών λόγω φόβου αντιποίνων.
- **Πιθανότητα κατάχρησης της ανωνυμίας από τους ανήλικους:** αν και η ανωνυμία προστατεύει τους μαθητές, υπάρχει πιθανότητα κατάχρησής της, με ψευδείς αναφορές που μπορεί να οδηγήσουν σε σύγχυση ή αδικίες.
- **Προαπαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες:** οι μαθητές ή γονείς που δεν είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία μπορεί να δυσκολευτούν να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα.

Προτάσεις για Βελτίωση

- **Επαναξιολόγηση ανωνυμίας για γονείς:** είναι σημαντικό να εξεταστεί η δυνατότητα να επιτρέπονται ανώνυμες αναφορές και από τους γονείς, με στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας και της ελευθερίας έκφρασης.
- **Ενίσχυση ελέγχων:** αποτελεί κρίσιμη παράμετρο η εφαρμογή συστημάτων ελέγχου για την επαλήθευση και αξιολόγηση των αναφορών, ώστε να αποτρέπονται ψευδείς ή κακόβουλες καταγγελίες.
- **Διευρυμένη εκπαίδευση και επιμόρφωση:** επιβεβλημένη κρίνεται η τακτική διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων και διαδικτυακών μαθημάτων, όχι μόνο για την εξοικείωση με την πλατφόρμα αλλά και για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού. Η επιμόρφωση μπορεί να δίνεται ως προέκταση της πλατφόρμας, ώστε να αναβαθμίζονται οι ψηφιακές δεξιότητες των χρηστών και να διευκολύνεται η χρήση.
- **Ενίσχυση επικοινωνίας:** η δημιουργία ενός μηχανισμού όπου οι καταγγελίες μπορούν να οδηγήσουν σε άμεση επικοινωνία με συμβούλους ή ψυχολόγους, προσφέροντας υποστήριξη και καθοδήγηση στα θύματα σε επίπεδο ομάδων σχολείων ανά Διεύθυνση Εκπαίδευσης θα μπορούσε να ενισχύσει την προσπάθεια καταπολέμησης του σχολικού εκφοβισμού.
- **Ενίσχυση του ρόλου των ΚΕΔΑΣΥ:** και επέκταση αρμοδιοτήτων τους στα ζητήματα Ενδοσχολικής Βίας.
- **Συνεχής αξιολόγηση:** επιβάλλεται σταδιακά η καθιέρωση ενός συστήματος συνεχούς αξιολόγησης και βελτίωσης της πλατφόρμας με βάση τα σχόλια των χρηστών και τις πρακτικές αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού.

Η ψηφιακή πλατφόρμα αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την καταπολέμηση του σχολικού εκφοβισμού, και με τις παραπάνω βελτιώσεις μπορεί να γίνει ακόμα πιο αποτελεσματική και χρήσιμη για την εκπαιδευτική κοινότητα.

Ε. Δράση και Αρμοδιότητες της Ομάδας Δράσης

Μετά από πρόσκληση της Προέδρου η Ομάδα Δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού της Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης συνήλθε τη Δευτέρα 5 Αυγούστου 2024 στο γραφείο της Διευθύντριας της Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης, προκειμένου να συντάξει την παρούσα Ετήσια Έκθεση.

Τα μέλη της Ομάδας Δράσης παρουσίασαν τις προτάσεις τους για τη λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας, τις αρμοδιότητες και τις πρακτικές της Ομάδας και τον σχεδιασμό επιμορφωτικών συναντήσεων με τη σχολική κοινότητα της Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης και την επόμενη σχολική χρονιά. Οι επισημάνσεις και οι προτάσεις συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα Έκθεση, ενώ **σχεδιάστηκαν έξι (6) επιμορφωτικές δράσεις**, που θα λάβουν χώρα κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο 2024. Συγκεκριμένα κάθε επιμορφωτική συνάντηση θα περιλαμβάνει μια θεωρητική ανάλυση του πλαισίου και ταυτόχρονη αναφορά-επίδειξη της πλατφόρμας. Στη συνέχεια θα ακολουθήσουν πρακτικές οδηγίες πρόληψης και διαχείρισης περιστατικών ενδοσχολικής βίας, καθώς και εργαστηριακές-βιοματικές εφαρμογές σε επιλεγμένα σενάρια. Τις εισηγήσεις θα υλοποιήσουν τα μέλη της 4μελούς Ομάδας (Διευθύντρια Εκπαίδευσης, Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ02, Ψυχολόγος του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Κοζάνης, Κοινωνικός Λειτουργός του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Κοζάνης) και θα στοχεύουν στους Διευθυντές/ντριες των σχολικών μονάδων, καθώς και στους Συμβούλους Σχολικής Ζωής. Οι επιμορφώσεις θα υλοποιηθούν δια ζώσης, ανά συστάδες σχολείων, ως εξής για τα Γυμνάσια του δήμου Κοζάνης, τα ΓΕΛ του δήμου Κοζάνης, τα Γυμνάσια του δήμου Εορδαίας, τα ΓΕΛ και ΕΠΑΛ του δήμου Εορδαίας, τα Γυμνάσια και τα ΓΕΛ του δήμου Βοΐου, τα Γυμνάσια και τα ΓΕΛ των δήμων Βελβεντού και Σερβίων και τα ΕΠΑΛ Κοζάνης, Σερβίων και Σιάτιστας.

Οι τετραμελείς Ομάδες Δράσης κατά του Ενδοσχολικού Εκφοβισμού έχουν σημαντική αποστολή και αρμοδιότητες που επιτρέπουν την παροχή ουσιαστικής υποστήριξης στις σχολικές μονάδες για την αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας. Ο ρόλος τους είναι πολυσχιδής και περιλαμβάνει την παρακολούθηση, την υποστήριξη στη διαχείριση σοβαρών περιστατικών και την επιμόρφωση της εκπαιδευτικής κοινότητας:

- η συμμετοχή ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών εξασφαλίζει εξειδικευμένη προσέγγιση στην αντιμετώπιση των περιστατικών.
- η άμεση και διαρκής επικοινωνία με τις σχολικές μονάδες βοηθά στη γρήγορη αντιμετώπιση των περιστατικών.
- οι δράσεις επιμόρφωσης και ενημέρωσης ενισχύουν την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση της σχολικής κοινότητας σχετικά με τα θέματα βίας και εκφοβισμού.
- η εποπτεία των υποθέσεων και η παροχή υποστήριξης στις σχολικές μονάδες συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση των περιστατικών.

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι συχνά παρατηρείται καθυστέρηση στη διαχείριση περιστατικών ήσσονος σημασίας εντός του σχολικού περιβάλλοντος, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση του κλίματος και των σχέσεων των μελών της σχολικής κοινότητας. Επομένως, κρίσιμη παράμετρος είναι η **αντιμετώπιση της καθυστέρησης**: αν και οι ομάδες επιλαμβάνονται σε περιπτώσεις καθυστερήσεων, δεν υπάρχει σαφής μηχανισμός για την πρόληψη αυτών των καθυστερήσεων από την αρχή. Επιπλέον,

- οι σχολικές μονάδες ενδέχεται να εξαρτώνται υπερβολικά από τις ομάδες δράσης για την επίλυση περιστατικών, χωρίς να αναπτύσσουν τις δικές τους ικανότητες διαχείρισης.
- παρά την περιοδική επιμόρφωση των μελών, δεν υπάρχει σαφής στρατηγική για την ενσωμάτωση νέων μεθοδολογιών και εργαλείων διαχείρισης κρίσεων.

Προτάσεις για βελτίωση της αποτελεσματικότητας των Ομάδων Δράσης

- οργανική σύνδεση των μελών των Ομάδων Δράσης με τις Διευθύνσεις των σχολικών μονάδων, τις Ε.Δ.Υ. και τον σημαντικό θεσμό των Συμβούλων Σχολικής Ζωής, που αποτελεί και την πρώτη βαθμίδα αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας.
- διεξαγωγή σεμιναρίων για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την άμεση και αποτελεσματική διαχείριση των περιστατικών εκφοβισμού, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν κάποια από τα περιστατικά χωρίς εξωτερική βοήθεια.

- συγγραφή **οδηγών** και **εγχειριδίων** που θα παρέχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση περιστατικών ενδοσχολικής βίας.
- συγκέντρωση στοιχείων και αποδελτίωση **καλών πρακτικών** αντιμετώπισης περιστατικών ενδοσχολικής βίας, καθώς και **πρωτοκόλλων**, που κάποιες σχολικές μονάδες έχουν ενσωματώσει στον εσωτερικό κανονισμό των σχολείων. Στη συνέχεια, δημοσιοποίηση αυτών των στοιχείων στην **Ιστοσελίδα** των Διευθύνσεων για να αποτελούν πηγή έμπνευσης λύσεων.
- ενίσχυση προγραμμάτων **επιμόρφωσης των μελών των Ομάδων Δράσης** με έμφαση σε νέες τεχνικές και μεθοδολογίες ψυχολογικής υποστήριξης και διαχείρισης κρίσεων με τη συνδρομή των εξειδικευμένων επιστημόνων της ίδιας της ομάδας δράσης.
- καταγραφή και αξιοποίηση δεδομένων για τον εντοπισμό **τάσεων και μοτίβων** σχέσεων, συμπεριφορών, διενέξεων και συγκρούσεων, που θα βοηθήσουν στην πρόληψη μελλοντικών περιστατικών.
- ενίσχυση της παρουσίας των ομάδων δράσης στις σχολικές μονάδες μέσω **τακτικών επιτόπιων επισκέψεων και συναντήσεων**.
- ανάπτυξη συνεργασιών με την **τοπική κοινωνία**: συνεργασία με τοπικούς φορείς και οργανισμούς για την προώθηση δράσεων και εκστρατειών κατά του σχολικού εκφοβισμού.

Με αυτές τις βελτιώσεις, οι Ομάδες Δράσης κατά του Ενδοσχολικού Εκφοβισμού μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά τους και να συμβάλουν στην καλύτερη διαχείριση και πρόληψη των περιστατικών βίας στα σχολεία.

Κοζάνη, 07-08-2024

Η Πρόεδρος

Δρ Βασιλική Βόντσα, Δ/ντρια Δ.Δ.Ε. Π.Ε. Κοζάνης

Τα μέλη

Δρ Αγνή Παπακώστα, Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ02

Μαλούτα Ανθή, Ψυχολόγος του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Κοζάνης

Μανακίτσα Ευθυμία, Κοινωνική Λειτουργό του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Κοζάνης